

Jóhanna Joensen á Barna- og ungdómstelefonini hjá Barnabata:

– Eg havi ikki endaliga svarið

- Vit taka altíð trupulleikan hjá teimum, ið ringja, í álvara. Eingin trupulleiki er líka, vit hava ikki tað endaliga svarið, men senda bóltin víðari til tey og vóna so, at tey finna eitt svar inni í teimum sjálvum. Mitt prinsipp er tosa við tey, soleiðis at tey sjálvi síggja eina heild í teirra egnu tankagongd. Fåa vit eina fatan av, at tey liva undir órímligum viðurskiftum siga vit við tey, at tey mugu siga frá, sigur Jóhanna Joensen, ið svarar Barna- og ungdómstelefonini.

Jóhanna Joensen, sum er útbúgvin sjúkrasystir og til dagligt arbeiðir á deild 2 á Landssjúkrahúsinum, hevur svarað Barna- og ungdómstelefonini í fjóra ár. Í løtuni eru triggjar kvinnur, tveir sjúkrasystir og ein sjúkrarøktari, við í hesum sjúkbodna arbeiði, men tá ið tænastan er umlogd koma tvey-trý fólk afturat.
Mynd: Jens Kr. Vang.

trupulleikarnar. Tey flestu ringja inn um tað, vit vanligar rópa tannáringatrupulleikar. Tey spyrja okkum til ráðs um kynslív og kynssjúkur, hvussu tey skulu fyrirbyggja seg og hvussu tey annars skulu fyrirhalda seg, tá ið tað ræður um kynslív.

- Rúsdrekka- og rúsevnismisbrúk er eisini ein vanligur trupulleiki. Kanska eru tey við í einum bólki, har slíkt verður brúkt og so vilja tey vita, hvussu vandamikil tað er. Eittrupulleikar eru eisini vanligir, nógv ringja inn um anorexia ella tað ovugta, at tey kenna seg ov tjúkk.

- Vit liva í eini tíð, har vit fáa nógvir upplýsingar, men eg haldi ikki, at børn og ung eru so væl upplýst. Kanska er tað tí, at upplýsingin er so grunn, at hon ikki kemur inn á nakað persónligt, og tá ið tey so standa við einum trupulleika vita tey ikki, hvat tey skulu gera. Eitt nú ringja gentur inn og vita ikki, hvat mánasjúkan er. Vit kunnu avgjørt siga út frá teimum trupulleikum, ið børnini ringja inn um, at tað eru nógv tabu-evni millum børn og foreldur í dag, sigur Jóhanna Joensen, sum til dagligt arbeiðir sum sjúkrasystir á deild 2 á Landssjúkrahúsinum.

Føla seg óðrvisi

Tey, ið taka telefonina, spyrja altíð tey, ið ringja, um tey hava nakran at tosa við.

- Svarið er mangan, at tey tora ikki at spyrja mammu ella pápa. Og vinfólk tora tey kanska heldur ikki at spyrja í vanda fyrri, at tey fara at halda, at hann ella hon er óðrvisi ella undarligur. Onkur hevur spurt seg fyrri hjá lækna, men hevur ikki fingið eitt nóktandi svar.

Ikki so sjáldan ringja børn ella ung inn, har tey siga, at tey hava ein trupulleika, tá tey í veruleikanum skava yvir tann veruliga trupulleikan, sum eitt nú kann vera kynsmisnýtsla.

- Vit hava varhuga av, at kynsmisbrúk vísir seg í einum øðrum bilæti. Tey kærta seg um aðrar trupulleikar,

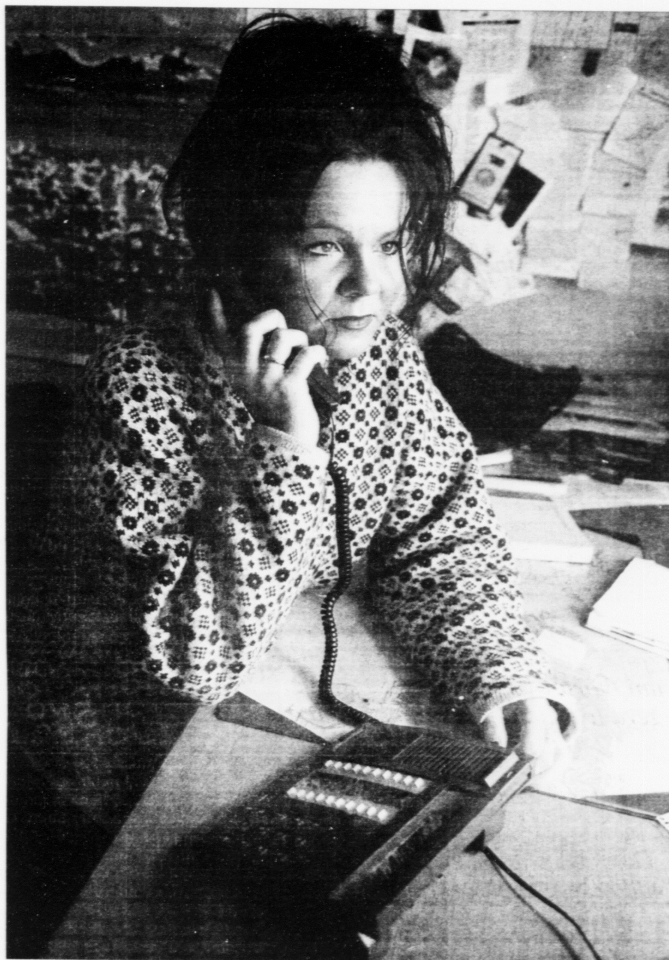
men tá ið vit spyrja nærri vísir tað seg at vera eitt heilt komplekst bilæti av trupulleikum, sum barnið livir í. Tá er altíð umráðandi, at vit taka trupulleikan í álvara og at tann sum ringir fólir, at viðkomandi kann hava álit á okkum og greiða frá, hvar tað er sum níður. Tað fyrsta øll, sum ringja inn spyrja um, er, um tey kunnu fortelja uttan at nakað fer víðari og tað lova vit teimum sjálvsagt. Tað er ógvuliga ringt at fara inn á trupulleikar sum kynsmisbrúk í eini telefon. Tú kanst hjálpa teimum at sleppa av við nokur ting. Er trupulleikin so mikið stórur, at onkur annar eigur at koma inn í myndina, heita vit á tey um at venda sær til onkran. Viðhvørt kanna vit nokur viðurskifti fyrri tey, eitt nú hvussu tey skulu gera um tey skulu melda nakað. Tá fáa vit tey at ringja aftur fyrri at fáa eitt betri svar. - Vit ráðgeva tey, men tey mugu sjálvi fara víðari. Hinvegin eru tey komin rættiliga langt sjálvi, tá tey hava ásaðnað at tey hava ein trupulleika og biðja okkum um hjálpa. Summi eru rættiliga niðurundirkomn og gráta meðan tey tosa.

- Tá ið tað er sagt, eru tað eisini fleiri, ið ringja inn um eitthvørt, tey í teirri løtuni ganga og ivast í. Hetta eru sunn børn, sum hava tað gott og duga væl at taka sær av sær sjálvum, men sum líka skulu hava svar uppá ein spurning.

Ringja fyrri at lætta trýstið

Happing, ótti, sálarligir trupulleikar, og tað, at børn og ung ikki trívast í skúlanum er ein vanligur trupulleiki. Eisini ringja børn inn, sum verða bukað av foreldrunum.

- Meginparturin av trupulleikunum hjá teimum, ið ringja, eru identitetstrupulleikar. Nógv kenna seg ikki sum ein part av skúlanum. Tey føla seg uttanfyrri, tey hava litið sjálvsálit og føla, at tey ikki eru vælkomn til dómis í skúlanum. Ikki so fá ringja inn bara fyrri at lætta trýstið. Nokur føla tað so strævið, tí foreldrin drekka. Tey vita ikki, hvat tey skulu gera og

Frá hálvum komandi mánaði verður Barna- og ungdómstelefonin opin triggjar dagar um vikuna, frá 16.00 til 20.00 mánadag og mikudag, og frá kl. 18.00 til 22.00 friggjadag.
Mynd: Jens Kr. Vang.

hvar tey skulu fara, men fremst av øllum eru tey trúgv ímóti foreldrunum. Tað kemur meiri enn so fyrri, at børn ringja inn, tá ið foreldrin liggja avdottin.

- Bólkatryst er ógilega vanligt og tey tora ikki at bróta burtur úr og vera seg sjálvi. Fylgjast nokur í einum bólki, har tey hava til fragt at stjála, kann tað kennast sum eitt stórt trýst.

Tey, ið ringja inn, eru úr øllum landinum og tey flestu eru í aldrinum 11 til 20 ár. Onkur er yngri. Tveir tridringar eru gentur.

- Tað eru eisini foreldur og systin, ið ringja inn við einum trupulleika ella spurningi. Ella avvarðandi og grannar, sum hava sæð eitthvørt fara fram, sum ikki eigur at fara fram. Tey spyrja so okkum til ráðs um, hvat tey eiga at gera og hvar tey skulu venda sær.

Tænastan verður umlogd

Barna- og ungdómstelefonin verður nógv brúkt. Tað hendir seg, at eingin ringir, men vanligar ringja fleiri inn. Jóhanna Joensen heldur kortini ikki, at tað ber til at gera eina neyva mynd av, hvørjar trupulleikar føroysk børn og ung hava í dag sum heild út frá telefonviðtaluni.

- Ikki øll vita av Barna- og ungdómstelefonina. Tað er heldur ikki lætt at siga nakað sum heild um, hvadani trupulleikarnir stava. Í fórum kunnu vit siga, at teir stava úr uppvøkstrinum og av vantandi stuðlandi netverki, sigur Jóhanna Joensen.

Telefonin er opin tveir timar um vikuna, hvønn mánadag frá 16.00 til 18.00, men av tí, at tørvur er á at hava hana opna oftari, verður tænastan umlogd í næstum. Frá hálvum komandi mánaði kunnu børn og ung ringja til telefonina mána-

dag, mikudag og friggjadag. Tey, ið taka telefonina, hava ikki eina fasta manna-gongd at ganga eftir.

- Vit taka altíð trupulleikan hjá teimum, ið ringja, í álvara og tosa til kensturnar hjá teimum. Vit hava ikki tað endaliga svarið, men senda bóltin víðari til tey og vóna so, at tey finna eitt svar inni í teimum sjálvum. Mitt prinsipp er tosa við tey, soleiðis at tey sjálvi síggja eina heild í teirra egnu tankagongd. Fåa vit eina fatan av, at tey liva undir órímligum viðurskiftum siga vit við tey, at tey mugu siga frá og fáa onkran tey í telefonini. Vandin er jú, at tey kunnu føla seg nógv verri, tá ið tey hava fortalt okkum, hvat níður, sigur Jóhanna Joensen.

TURID KJØLBRO

Síðani 1993 hava børn og ung í Føroyum havt møguleikan at ringja til Barna- og ungdómstelefonina hjá Barnabata við trupulleikum og spurningum, tey hava ella fyrri bara at hava onkran vaksnan at tosa við. Tey, ið taka telefonina, hava tagarskýldu og fara ikki á nakran hátt víðari við teimum upplýsingum, ið brúkararnir ringja inn við. Í samrøðuni við Jóhannu Joensen, ið er ein teirra, ið tekur telefonina, kunnu vit tiskil bert tosa um, hvørjar trupulleikar brúkararnir av telefonini sum heild dragast við. Og teir eru ikki so fáir.

- Vit hava ein varhuga av, at tey, sum ringja, eru nokk so einsamøll, serliga tá ið tað snýr seg um teir stóru